

Številka: 010-37/2018

Datum: 16.07.2019

ZAPISNIK 5. seje Sveta NVO

ki je potekala 16.07.2019, s pričetkom ob 13.00 uri v sejni sobi 205.

Lista prisotnosti je priložena in je sestavni del tega zapisnika.

Dnevni red:

1. Potrjevanje zapisnika 4. seje Sveta NVO
2. Obravnava tem:
 - a. Konvencija o biotski raznovrstnosti
 - b. Strategija razvoja Slovenije
3. Razno

K 1. točki:

Člani potrjujejo zapisnik 4. seje Sveta NVO z dne 18.06.2019.

Sklep 5/1

Potrdi se Zapisnik 4. seje Sveta NVO z dne 18.06.2018.

K 2. točki:

a. Konvencija o biotski raznovrstnosti

Senka Šifkovič Vrbica predstavi problematiko izrazitega upada biotske raznovrstnosti, namreč pritiski na naravo v Sloveniji se v zadnjih 20 letih izrazito povečujejo. Predvsem zaradi kmetijstva in urbanizacije, v zadnjih nekaj letih tudi zaradi gozdarstva. Prav tako ni ustreznega monitoringa v naravi, kar se pokaže predvsem pri okoljskih škodah. Omenijo problematiko učinkovitosti upravljanja zavarovanih območij. Tudi trenutni predlog NPVN po njihovem mnenju ne vsebuje dovolj strateških vsebin, da bi lahko z njim pokrili tudi obveznost priprave strategije skladno s 6. členom Konvencije o biološki raznovrstnosti. Zanima jih tudi, v kateri fazi priprave je poročilo o izvajanju habitatne direktive. Prav tako pa jih zanima tudi, kakšni so nadaljnji koraki ministrstva v zvezi s pravno ureditvijo področja tujerodnih vrst.

V prvem delu seje **Robert Bolješič** s Sektorja za ohranjanje narave poda odgovore na vprašanja NVO. Na MOP se zavedamo neugodnega stanja biotske raznovrstnosti in si glede na razpoložljive vire prizadevajo preprečevati njeno upadanje. Poleg aktivnosti na nacionalni ravni z uporabo tako proračunskih sredstev kot različnih projektnih virov sodelujejo z drugimi državami ter si v

mednarodnih organizacijah prizadevajo prispevati k zmanjševanju negativnih posledic globalnih sprememb.

Glavni pritiski in grožnje za upad znatnega dela biotske raznovrstnosti (evropsko pomembnih vrst in habitatnih tipov) so v Sloveniji predvsem pozidava, zlasti urbanizacija in industrializacija, promet ter intenzifikacija kmetijstva. Problematično so tudi za naravo uničujoče oblike urejanja vodotokov, tudi zaradi zagotavljanja protipoplavne varnosti. Nadaljnje pritiske predstavlja še proizvodnja energije, zlasti določenih oblik obnovljivih virov energije. Podnebne spremembe in širjenje invazivnih vrst še dodatno poslabšujeta stanje.

V pristojnosti MOP je 13 mednarodnih sporazumov vezanih na biotsko raznovrstnost. Izvajanje konvencije o biotski raznovrstnosti sicer poteka na štirih ravneh; na globalni, regionalni, evropski in nacionalni ravni in NVO zaznavajo predvsem zadnjo. Veliko breme predstavlja tudi razdrobljenost in obseg poročanja. Pred nami sta še pristop k Mednarodni platformi za biotsko raznovrstnost in ekosistemske storitve (IPBES) ter ratifikacija Nagojskega protokola k konvenciji o biotski raznovrstnosti. Za njihovo izvajanje bo kapacitete treba še zagotoviti, potekajo pa tudi pogajanja za sklenitev pravno zavezujočega inštrumenta o biotski raznovrstnosti zunaj nacionalne jurisdikcije (v oceanih) pod okriljem Konvencije ZN o pomorskem mednarodnem pravu. Velik izziv, ki je pred nami, pa bo predsedovanje Svetu EU v drugi polovici 2021, kakor tudi prizadevanja za vidnejšo vlogo Slovenije v organih mednarodnih organizacij, zlasti pod okriljem ZN (vse to je zapisano v NPVN).

V letu 2012 se je iztekla nacionalna strategija ohranjanja biotske raznovrstnosti in je bila opravljena obsežna analiza doseganja njenih ciljev. V letu so bile 2015 pripravljene strokovne podlage za novo strategijo.

Nacionalni program varstva okolja z Nacionalnim programom varstva narave, ki opredeljuje obseg javnega interesa pri ohranjanju biotske raznovrstnosti, se je iztekel z letom 2013. Priprava novega programa se je začela v letu 2015, zato smo v izogib podvajanju procesov in vsebine strategijo biotske raznovrstnosti smiselno vgradili v osnutek NPVO ob upoštevanju Agende 2030 ter globalnih ciljev za biotsko raznovrstnost (Aichijski cilji).

V osnutku NPVO je zapisano, kaj bi bilo potrebno še storiti za odpravo morebitnih pomanjkljivosti trenutnega ukrepanja (ne glede na potrebne finančne vire), vključno s krepitvijo kapacitet na osrednjem ministrstvu.

Damjan Vinko poudari, da se NVO niso strinjale s predlogom NPVN na kar so tudi vedno pisno vsebinsko opozorili.

Bolješić je pojasnil, da je bila osnutku NPVO/NPVN, ki je bil poslan v medresorsko usklajevanje dodana priloga – Strateški načrt ohranjanja biotske raznovrstnosti, ki ima zelo jasno strukturo z navedenimi krovnimi cilji, usmeritvami, podrobnimi cilji, ukrepi, kazalniki ter nosilci.

Sklep 5/2

Sektor za ohranjanje narave predstavnikom Sveta NVO posreduje zadnjo različico NPVO.

Nadalje predstavi aktivnosti priprave **6. nacionalnega poročila o izvajanju konvencije o biotski raznovrstnosti**, ki je v zaključni fazi. V Sloveniji je nosilec priprave poročila **MOP kot nacionalna**

kontakta točka za Konvencijo. Izpostavi problem, da so za pripravo poročila na voljo zelo omejeni viri (načrtovanih 80 ur), obseg poročila 100- 150 str., ter težave nedelujočega elektronskega sistema za poročanje. Fokus 6. nacionalnega poročila je drugačen od 5., zato ju je treba gledati skupaj kot celoto. Zaradi prihranka časa, MOP poročilo pripravlja neposredno v angleščini, poročanje pa poteka direktno na globalne (Aichijske) cilje.

Zavod RS za varstvo narave (ZRSVN) pa je pristojen za pripravo poročila po direktivi o habitatih, kjer gre za strokovne podatke. V pripravo poročila je bilo vključenih 20 zaposlenih na ZRSVN. V poročilo, ki obsega 150 strani in je napisan v angleščini, je vključenih več kot 370 podatkovnih in literaturnih virov, od tega jih je več kot polovica datiranih v poročevalskem obdobju (2013 – 2018). Poleg navedenih virov so pripravljavci poročila upoštevali še lastno poznavanje terena, za nekatere skupine vrst in habitatnih tipov pa so se za posamezne dele poročila posvetovali še z 19 zunanjimi strokovnjaki.

ZRSVN je na prvi stopnji poročilo oddal 26.4., na drugi stopnji pa 5.julija. ZRSVN je predlog poročila večkrat objavil na svoji spletni strani s povabilom k dopolnitvi poročila in obrazcem za posredovanje pripomb; nazadnje je dopolnjeno poročilo 21.6. ponovno objavil na svoji spletni strani s povabilom k dopolnitvi poročila, z rokom do 1. julija.

Sklep 5/3

Sektor za ohranjanje narave predstavnikom Sveta NVO posreduje zadnji osnutek 6. nacionalnega poročila.

Tomaža Banovca zanima, ali je predvideno tudi kaj več finančnih sredstev glede na vse predvidene ukrepe v programu? Bolješić pove, da so v programu predvidena dodatna finančna sredstva, kar naj bi potem v DZ tudi potrdili. Šifkovič Vrbica izrazi podporo, da so na ministrstvu bolj ambiciozni glede finančnega načrtovanja.

Andrej Bibič s Sektorja za ohranjanje narave nagovori **problematiko monitoringa vrst**. Gre za področje, ki pred vstopom Slovenije v EU ni bilo posebej razvito, temeljilo je predvsem na interesu posameznikov v sistemsko financiranih znanstvenih in strokovnih institucijah ter nekaterih društvih. Delež pokritosti kvalifikacijskih vrst z monitoringom ni večja od polovice.

Od vstopa v EU je bil fokus predvsem na vzpostavitvi ciljnega monitoringa vrst. Večino sredstev je zagotovil državni proračun iz postavk MOP. S finančno krizo in takratno združitvijo MOP in MKGP so se ta sredstva pomembno zmanjšala. Financiranje popisov, delnih monitoringov in monitoringov v Sloveniji se sedaj financira tudi iz evropskih skladov za regionalni razvoj, za kmetijstvo in razvoj podeželja, za pomorstvo in ribištvo itd. Skupaj s temi sredstvi se trenutno iz javnih sredstev zagotavlja letno okoli 1,5 milijona evrov.

Poleg znanih dejavnikov ogrožanja (netrajnostno gospodarjenje s prostorom, kmetijstvo, urbanizacija, energetske objekti, zagotavljanje poplave varnosti, onesnaževanje itd. kar je primerljivo z ostalimi evropskimi državami), je ogroženost biote v Sloveniji v veliki meri pogojena tudi z geografskimi značilnostmi ter z zunanjimi antropogenimi dejavniki, na katere ne moremo vplivati. Slovenija je biotsko zelo pestra, vendar z razmeroma majhno pojavnostjo mnogih vrst, kar je splošno znano. Ta dejavnik je še posebno izrazit ob spremembah v okolju, ki lahko privedejo do nenadnih izgub habitatov, ki jih na našem ozemlju ni mogoče kompenzirati.

Na vprašanje, kakšna je **praksa v zavarovanih območjih**, odgovori, da imamo v Sloveniji majhna območja, ki večinoma izvajajo sami monitoring s svojimi kadri oz. v okviru razpisov, in velika območja, kjer je sistemsko nastavljen monitoring in so nato podatki dostopni upravi parkov. Šifkovič Vrbica pri tem omeni analizo EKLIPSE »EU renewable energy policies, global biodiversity, and the UN SDGs«, ki naslavlja večji del metodološkega pristopa pri monitoringih in bi se lahko uporabila kot vzorčni primer. V sektorju za ohranjanje narave so seznanjeni s tem dokumentom in podpirajo tovrstne pozitivne certifikate (če bi se kdo odločil za njega), bodo tudi še razmislili o predlaganem metodološkem pristopu.

Lenko Puh zanima, ali se pri pozidavi upošteva tudi degradacija okolja in pri **tem izpostavi nepotrebno osvetljevanje okolja**, kar vpliva na prebivalce kot tudi biotsko raznovrstnost; namreč za zmanjšanje pretiranega osvetljevanja cest niso potreben velike investicije. Lenča H. Šolar s Sektorja za strateški prostorski razvoj pove, da na to problematiko opozarjajo tudi krajinski arhitekti, zahteva po osvetljevanju pa izvirajo iz določenega cestnega pravilnika. To problematiko bo MOP dal na dnevni red sestanka z MZI, ki je pristojno za to področje.

Dotaknejo se tudi tematike **kmetijsko-okoljskih ukrepov v prihodnji finančni perspektivi EU** kot nadstandard kmetijsko-okoljske politike; nosilec priprave strateškega načrta je sicer MKGP. Zadeva sicer še ni dorečena v EP, ki se zaradi notranjih razhajanj še niso enoznačno opredelili do predloga EK in Sveta EU. Na ravni države pa je MKGP pripravil strateški okvir, ki je sedaj v medresorski obravnavi, na podlagi katerega bodo pripravili ustrezne ukrepe. Osnovni ukrepi bodo šli iz programa razvoja podeželja. Interes kmetov se z leti povečuje. Pričakuje se, da bodo v proces vključili širšo skupino deležnikov.

Glede **Natura 2000 plačil** okvirne pogoje vzpostavi EU, bistvo teh plačil je, da so obvezna. Niso bila uvedena predvsem zato, ker so bila za kmete nezanimiva.

Glede **širitve ukrepa okoljsko občutljivega travinja** še na druga Natura 2000 območja s travniškimi habitati trenutno še ni jasno, kako bo s tem obsegom, več bo znanega v prihodnje.

Glede **vpliva povečane sečnje na stanje biotske raznovrstnosti** obstaja inštrument, da se lahko tudi sredi veljavnosti gozdno-gospodarskega načrta ta spremeni oz. dopolni. Sicer pa se bo v okviru integriranega LIFE projekta posvečala večja pozornost pri spremljanju biotske raznovrstnosti v gozdovih, tudi da se ugotovi, kakšen je vpliv povečane sečnje.

Glede **pravne ureditve področja tujerodnih vrst** so trenutno v fazi pregleda pripomb v okviru ZON. Sicer menijo, da je predlagan pristop vključitve te problematike v zakon ustrezen. Po sprejemu zakona pa je predvidena tudi priprava uredbe o preprečevanju in obvladovanju vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst; osnutek se že pripravlja vzporedno z zakonom. Pripravili se bodo tudi strokovne podlage in nato AN za ostale operativne aktivnosti oz. ukrepe.

Jana Kus Veenvliet pri tem izpostavi problematiko zožitve le na vrste v EU seznamu in pričakuje širši razmislek na to temo. So pa to pripombo poslali tudi v času javne obravnave za ZON.

Tomaž Banovec pri vseh teh načrtovanih ukrepih **izpostavi kadrovske problematiko**. Dobro bi bilo vključiti prostovoljce, upokojeince idr. zato bi bilo treba izvesti konkreten projekt. Takšen princip bi nato lahko uporabili tudi na drugih področjih.

a. Strategija razvoja Slovenije

Lenča H. Šolar s Sektorja za strateški prostorski razvoj predstavi informacijo glede vključenosti MOP v pripravo Strategije razvoja Slovenije. Predstavniki ministrstva, kakor tudi drugi resorji, so bili pri pripravi strategije vključeni od samega začetka. Kritično ocenjuje, da je bila vsebina premalo obširno predstavljena, roki za pripombe in stališča pa so bili prekratki. Sicer pa so bili pripombe MOP le delno upoštevane. Strategija je bila sprejeta decembra 2017, nato pa je SVRK začel s pripravo kazalnikov in državnega programa razvojnih politik. Potem so bili resorji pozvani k posredovanju razvojnih prioritet brez širše obrazložitve, rok je bil zopet kratek, a so kljub temu uspeli oddati prioritete MOP; povratnih informacij trenutno še nimajo, a novembra 2018 naj bi bil pripravljen nek osnutek vsebine državnega programa razvojnih politik.

Darja Piciga s Sektorja za okolje in podnebne spremembe predstavi podobne izkušnje. Kljub temu, da so vedno pri pripombah vztrajali pri okoljskih vidikih (prehod v zeleno gospodarstvo, učinkovita raba virov, prehod v nizkoogljično družbo, nizkoogljično krožno gospodarstvo okoljski oz. ekološki odtis itd.), so ti bili vedno skromno vključeni in je bilo okolje nekje do sredine 2017 vedno podrejeno gospodarstvu in družbeni razsežnosti. Avgusta 2017 so med drugim opozorili tudi na to, da je treba upoštevati meje zmogljivosti planeta. Končna verzija strategije bi lahko bila dobra ocena za daljno trajnostno razvojno načrtovanje; je pa to odvisno od tega ali se bosta okoljska cilja 8 »Nizkoogljično krožno gospodarstvo« in 9 »Sonaravno in učinkovito upravljanje z naravnimi viri« obravnavala kot horizontalna cilja. Ekološki odtis pa nekako ni bil upoštevan, kazalnik »Delež obnovljivih virov v končni rabi energije« pa je zelo skromen, kazalnik »emisijska produktivnost« pa na koncu ni bil vključen. Gre sicer za ogromno gradiva in kar nekaj predlogov MOP je še relevantnih za uporabo v nadaljnjih procesih. Bogat nabor kazalnikov je v poročilu o razvoju, ki ga letno objavlja UMAR, kjer so tudi ustrezne ugotovitve za nadaljnje analize.

Lenka Puh pripomni, da MGRT govori samo o delovnih mestih z visoko dodano vrednostjo, torej striktno finančni pogled; vendar pa ko govorimo o **krožnem gospodarstvu**, se je potrebno zavedati, da za dosego teh cilje je pomembno katerokoli delovno mesto, ki prispeva k tem kazalnikom. Treba bo doseči spremembo v načinu razmišljanja in da snovni tokovi niso bistvo krožnega gospodarstva; bistvo gospodarstva je kakovost življenja. **DS Maver** doda, da so tri **ključne teme našega predsedovanja EU krožno gospodarstvo, podnebne spremembe in biodiverziteta**, kjer se bodo lotili tudi te problematike. **Lenka Kavčič** pri tem omeni **pomembnost arhitekture**, ki ne pomeni samo gradnja, grajen prostor, ampak je nadgradnja, kakovostna gradnja, vpliva na človeka, življenje, kulturna identiteta itd., a ni nikjer zapisana.

Tomaž Banovec pri tem izrazi, da je z dosedanjim sporočili zadovoljen, omeni da v SVRK njihovih pripomb niso upoštevali in **izpostavi tri velike prioritete povezano s prostorom**: (1) da se starejšim omogoča popolna prenova domov in se jih prilagodi za starejše, (2) v zakonu bo morali rešiti problematiko menjalne službe stanovanj, (3) opolnomočenje ljudi za prostovoljno delovanje. Zdi se mu tudi problematično, da omenjena strategija nima izrazov kot sta prostovoljci, upokojenci ipd.

K 3. točki:

Ostalo

Tomaža Banovca zanimajo informacije glede aktivnosti MOP pri **akcijskem programu strategije dolgoročne družbe**, MOP je namreč v razporedu delitve dela nosilec 4. stebra.

Prostorska strategija bo predvidoma septembra šla v 60-dnevno javno obravnavo; trenutno so v fazi pridobivanja mnenja glede ustreznosti okoljskega poročila. Načrtuje se več javnih predstavitev in posvetovanja; vse informacije bodo sproti objavljali na ustreznem mediju.

Senka Šifkovič Vrbica izpostavi tudi veliko **pomembnost vloge arhitektov in prostorskih načrtovalcev pri podnebnih spremembah**. Pri tem Lenka Kavčič spomni na britanski primer, kjer je angleška vlada sprejela termin »podnebna kriza«, arhitekti pa so podpisali zavezo, da stavbe in grajeni prostor ne bo imel več nobenega škodljivega odtisa na okolje, prostor in ljudi. Meni, da bi tudi Slovenija morala narediti kaj v to smer (jezikovna diferencialna politika). Tomaž Banovec pri tem opozori na revščino in podnebne spremembe.

DS Marko Maver prisotne seznanj, da imajo pripravljen **prvi osnutek podnebnega zakona** oz. zakona o podnebni politiki, ki ga bodo poslali v medresorsko obravnavo in bo predvidoma jeseni v javni obravnavi. Nadalje, da so se na neformalnem srečanju sveta v Helsinkih sestali na temo podnebnih sprememb, krožnega gospodarstva in biodiverzitete; na kakšen način nadgraditi te cilje do 2050, oz. ali jih nadgraditi do 2030 (če želimo dejansko doseči cilje 2050); trenutno ni vedeti, da bo na ravni EU enotno stališče do podnebnega vrha septembra; govorili so tudi o tem, kako povezati krožno gospodarstvo in podnebne spremembe.

Sklep 5/3

Naslednji termin seje Sveta NVO bo predvidoma v torek, 03.09.2019, ob 13. uri. Tema je »urejanje oz. upravljanje zelenih javnih površin«.

Svet se je končal ob 15.15 uri.

Zapisal:

Gregor Plantarič

Minister Simon Zajc